

Van Dyck goes romantic

Antwerpen op zijn best. Dank zij Sir Antony Van Dyck, plaatselijk roepnaam Antoon, beleven we opnieuw de hoogdag sfeer van het Rubensjaar en van het Europese Culturele Hoofdstadchap.

Absolute must is uiteraard de overzichtstentoonstelling van de grootmeester van het portret in het Museum voor Schone Kunsten (You can't beat the real thing!). Maar de fijnproever zal eveneens intens genieten van de tentoonstelling "Na & naar Van Dyck" in het Hessenhuis.

Dit pareltje werd met een ietwat mufte ondertitel bedacht "De Romantische Recuperatie in de 19de eeuw", maar laat dat de pret niet bederven. Tentoonstellingscommissaris Paul Verbraken is erin geslaagd ons Van Dyck en andere grootheden van het artistieke pantheon door een negentiende-eeuwse bril te laten bewonderen. De romantische verering van Van Dyck wordt getoetst aan die van andere kunstenaars en levert een verrassende, maar overtuigende thematentoonstelling op. Verrassend omdat de werken niet tot de lievelingen van de kunstgeschiedenis met een grote K behoren, ook omdat de kunstenaars in het beste geval als naamgevers voor straten en pleinen een grotere bekendheid genieten bij taxichauffeurs dan bij kunstliefhebbers. Verrassend omdat de onderwerpen, zeg maar de taferelen, meestal herkenbaar zijn tot en met.

En daar was het het kunstminnende publiek om te doen: de geruuststellende herkenbaarheid als premisse voor romantische inleving.

Aan de hand van wereldberoemde portretten en zelfportretten (die eventueel nog eens als de zoveelste variante kunnen worden uitgebracht) krijgen historische ontmoetingen gestalte. Of zij ooit werkelijk plaatsvonden of niet doet absoluut niets ter zake. De gedachte alleen al. We beleven, met een overvloed aan details, het bezoek van Antoon Van Dyck aan het hof van Karel I, Het afscheid van Van Dyck op het binnenplein van het Rubenshuis, Van Dyck als stille getuige van het bezoek van Maria de Medici bij Rubens. Rubens ontmoet trouwens op doek al wie naam en faam heeft. Maar hij niet alleen: Memling - de arme man is ziek - krijgt ook heel wat bezoek en - wat dacht u? - het Ursulaschrijn staat altijd wel ergens in het blikveld. Tragisch afscheid: er wordt wat gestorven om het romantische gemoed te bevredigen: Rubens, Van Dyck, Leonardo da Vinci, Jan Brueghel, liefst nog met beroemd bezoek in extremis. Sublieme tragiek: Tintoretto schildert zijn dode dochter. Léon Cogniet dompelt het taferel in een belichting die Fassbinder

zeker niet zou versmaad hebben. Een moment van vertedering bij het tête-à-tête van Van Dyck met het meisje van Zaventem.

In het Hessenhuis worden de thema's logisch en smaakvol tentoongesteld: op drie verdiepingen, als drie waarnemingsniveaus! Het historisme op het gelijkvloers, de verheerlijking van Van Dyck en Antwerpens Gouden Eeuw op de eerste verdieping, de Europese dimensie onder de balken. Je houdt het niet voor mogelijk hoeveel schatten uit de museumreserves konden te voorschijn getoverd worden. Dit soort werk beschouwen musea zelden of nooit als geschikt uithangbord. En de kwaliteit? Het waren verdraaid handige vaklui die zich met deze kunstvorm inlieten, maar soms overschreden ze dat niveau niet. Wel moeten ze intens van hun verheven werk genoten hebben. Immers, omwille van de herkenbaarheid, mochten ze even in de huid van hun modellen kruipen. Enkele voorbeelden: David de Noter schildert het atelier van Frans Sniijders. Hij legt zich dus toe op het afleveren van een zo getrouw mogelijke replica van een Sniijders, met dieren en groenten en al. Jacobus Ludovicus Cornet schildert "Paulus Potter tekenend naar de natuur". Het resultaat is een konterfeitsel van de meester middenin zijn eigen werk! Daniël Seghers wordt obligeerd met bloemen omkransd. Beeldhouwers spelen ook gretig op de mode in. Ze voegen eenvoudig een derde dimensie aan de ons vertrouwde iconografie toe. Grote namen ontbreken niet helemaal op de tentoonstelling. Raar maar waar, de Neue Pinakothek van München ontleende een "Herinnering aan Velasquez" van Edgard Degas, geschilderd in de trant van de Spaanse meester! Het orgelpunt van deze romantische exploratie, zou je denken.

Er wordt je nachts om het hart gedrukt dat er nog twee luiken van de tentoonstelling elders in de stad dienen te worden gezocht: boekillustraties rond hetzelfde thema in de - overigens spectaculaire - Nottebohmzaal van de Stadsbibliotheek en documenten over de Van Dyckstoet (en andere historische stoeten) in het Volkskundemuseum, in de buurt van het stadhuis. Een totaal nutteloze versnippering van interessant materiaal dat moeiteloos in het Hessenhuis had kunnen tentoongesteld worden. Er was nog ruimte beschikbaar. Jammer. Maar het zegt veel over het gebrek aan eensgezindheid bij de Antwerpse cultuurdragers. RIK SAUWEN

Praktische informatie

Hessenhuis
Falconni 53, 2000 Antwerpen
Tel 03/206.03.50, fax 03/206.0370
E-mail hessenhuis@antwerpen.be
Website <http://www.dma.be/cultuur/hessenhuis>
Dagelijks van 10 tot 17 uur
Maandag gesloten

Tentoonstellingen Sint-Pietersabdij, Gent

Tussen hemel en aarde

PERMANENTE TENTOONSTELLING OVER DE GESCHIEDENIS VAN DE SINT-PIETERSABDIJ

Op zaterdag 22 mei 1999 opende in de Sint-Pietersabdij in Gent de expositie

'Tussen hemel en aarde. Permanente tentoonstelling over de geschiedenis van de Sint-Pietersabdij'. Deze tentoonstelling staat dagelijks gratis open voor het publiek, dat tegelijkertijd ook een deel van de Sint-Pietersabdij zelf kan bezoeken, los van eventuele tijdelijke tentoonstellingen of manifestaties.

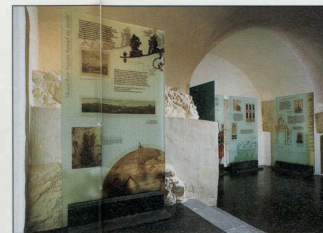
Tussen hemel en aarde. Permanente tentoonstelling over de geschiedenis van de Sint-Pietersabdij brengt op een unieke manier de geschiedenis van de abdij en haar verwevenheid met de maatschappij eromheen in beeld. Enerzijds staat het monnikenleven er gematerialiseerd in stenen sculpturen, grafschilderingen, schilderijen, glaswerk, miniaturen, foto's en gravures. Anderzijds worden er aan de hand van thema's zoals eten en drinken, de dood, oorlog en vrede, de samenwerking met de vorsten, ziekenzorg en andere, sleutels aangereikt om het fenomeen abdij in het algemeen en de Sint-Pietersabdij in het bijzonder historisch en maatschappelijk te situeren.

Abdijen golden lange tijd als de belangrijkste culturele centra. Zij bezaten een schat aan kunstwerken en in de scriptoria werd er geduldig gewerkt aan manuscripten die als unieke juwelen versierd werden met prachtige miniaturen. Ook de Sint-Pietersabdij nam een niet-onbelangrijke plaats in de geschiedenis van het middeleeuwse boekwezen in. Uit haar bibliotheek zijn een aanzienlijk aantal handschriften bewaard.

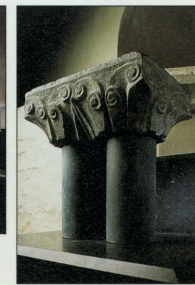
Enkele van deze kunstparels zijn te bewonderen op de tentoonstelling waaraan u als bezoeker ook actief kan deelnemen door middel van de nieuwste audio-visuele expositietechnieken en CD-ROM.

Praktische informatie

Tentoonstellingen Sint-Pietersabdij
Sint-Pietersplein 9, 9000 Gent
Tel 09/243.97.30, fax 09/243.97.34
Open van 10 tot 18 uur, op dinsdag tot 22 uur
Toegangsprijs 'Tussen hemel en aarde': gratis
Toegangsprijs 'Carolus': 350 BEF
Reductieprijs: 250 BEF (reductie en groepen), 150 BEF (scholen), gratis (kinderen tot en met 12 jaar, begeleid door minimaal één betalende ouder)
Reservatie tickets op tel (070)23 38 88

TENTOONSTELLING 'TUSSEN HEMEL EN AARDE'
FOTO: BART VAN LEUVEN

TENTOONSTELLING 'CAROLUS'
KONRAD SEUSENHOFER, KINDERHARNAS VAN KAREL V, INNSBRUCK 1512-1514
WIEN, KUNSTHISTORISCHES MUSEUM, HOFJAGD- UND RÜSTKAMMER
FOTO: SINT-PIETERSABDIJ GENT

Tentoonstellingen Sint-Pietersabdij, Gent

Carolus

KEIZER KAREL V 1500 - 1558
VAN 6 NOVEMBER 1999 TOT 30 JANUARI 2000

De Gentse tentoonstelling volgt het levensverhaal van keizer Karel. De bezoekers treden als het ware in zijn voetsporen. Net als hij, hij wordt op 24 februari 1500 in Gent geboren, maakt de bezoeker eerst kennis met het historische Gent. In 1515 wordt Karel de vorst van de Bourgondische Nederlanden. Het koningschap van Castilië en Aragon en het keizerschap over het Habsburgse Rijk maken van hem een Europees vorst met een universele ambitie. Door de Spaanse kolonisatie van Midden- en Zuid-Amerika gaat de Nieuwe Wereld voor hem open.

Op die manier wordt de tentoonstelling geordend rond vier concentrische cirkels die toelaten de wereld vanuit steeds wijdere perspectieven gade te slaan. Elk deel van de tentoonstelling bestrijkt niet alleen een groter geografisch gebied, maar ook een steeds complexer interactieniveau, eerst politiek-religieus, daarna ook cultureel en sociaal-economisch.

De kernvraag waarop het comité van historici en kunsthistorici in deze tentoonstelling een antwoord proberen te geven is de volgende: hoe ervaart Karel zijn omgeving, zijn vorstendommen, de wereld om hem heen en hoe poogt hij als vorst en keizer deze werkelijkheid te beheersen en te sturen.

Openbaar Kunstbezit in Vlaanderen realiseert een publieksgids bij de gelijknamige tentoonstelling. Deze uitgave biedt een mooie selectie van de voorwerpen die op de expositie te zien zijn en een tekst die Keizer Karel volgt doorheen het 16de-eeuwse Gent en de rest van zijn 'rijk waar de zon nooit ondergaat'.

Bovendien wordt de uitgave aangeboden in combinatie met een gereduceerd ticket voor de tentoonstelling 'Carolus' of een combinatieticket voor 'Carolus' en 'Mise-en-scène' in het Museum voor Schone Kunsten

Prijs zonder ticket
250,- BEF of 17,- NLG

Prijs met ticket voor de tentoonstelling 'Carolus'
500,-BEF (i.p.v. 600,-BEF) of 32,-NLG

Prijs met ticket voor de tentoonstellingen
'Carolus' en 'Mise-en-scène'
650,-BEF (i.p.v. 750,-BEF) of 41,-NLG

De publicatie kan besteld worden door storting van het vereiste bedrag op rekeningnummer 448-0007361-87 van OKV Vanuit Nederland uitsluitend op gironummer 135.20 met vermelding van 'Carolus'

PHILIPPE VAN BREE (1786-1871)
AFSCHEID VAN VAN DYCK OP DE BINNENPLAATS VAN HET RUBENSHUIS, ANTWERPEN
FOTO: BART HUYSMANS

NICAISE DE KEYSER (1813-1887)
DE SCHOLEN VAN HET NOORDEN: VLAANDEREN, HOLLAND, FRANKRIJK EN ENGELAND, 1876
MUSÉE DES BEAUX-ARTS, NICE
FOTO: M. DE LORENZO